

Vámbéry Ármin Általános Iskola Csetény

Helyi tanterv

Ének-zene

1 - 4. évfolyam

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret
1.	2	72
2.	2	72
3.	2	72
4.	2	72

Érvénybe lép: a 2013-14-es tanévtől

ÉNEK-ZENE

A VÁLTOZAT

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagokon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás

fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzetet, az érzelmi kifejezést, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcionáltságát adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz a hallgatott zene funkcionáltságához, stílusához és műfajához megfelelő közelítés. Lényeges, hogy a tanulók úgy hallgassanak zenét, hogy a zene különböző megnyilvánulásaihoz a zenéhez leginkább illeszkedő befogadói magatartással forduljanak.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átélésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a *zenei befogadást segítik*, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átértékelése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formátan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérteni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első 6 osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő terem a kórusmunkához
- Ötvonalas tábla
- Mágneses tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag

1–4. ÉVFOLYAM

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók folyamatos motiválása, amely a sok sikerélménnyel járó játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, vagyis a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a Nemzeti Alaptantervben meghatározott fejlesztési területek-nevelési célok közül öt kiemelten fontos: Az erkölcsi nevelés (elfogadják, és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete). Állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

- Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.
- Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.
- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezzék azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

Az értékelés elvei és eszközei

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása, - a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

Az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadásmód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hangszerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

ÉNEK - ZENE 1. ÉVFOLYAM

Évi: 72 óra heti: 2 óra

Készült: Az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

Témakörök	órakeret + óraszám a szabad órakeretből	összes óraszám
Zenei reprodukció – Éneklés	39 +2 óra	41
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6 + 1 óra	7
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7 + 1 óra	8
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6 + 1 óra	7
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7 + 2 óra	9
Összes óraszám	72 óra	72

1. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Zenei reprodukció-éneklés	Órakeret 40+2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció, – helyes frazeálás. <p>Dalkezdés megadott hangról, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentaton hangkészlettel).</p> <p>Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel).</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Kodály Zoltán, Ádám Jenő).</p> <p>Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok.</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel).</p> <p><i>Bakonyi népdal tanulása.</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, kérdés-felelet.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8+1 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, a belső hallás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ritmikai készség fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). – Negyed, nyolcadpár, negyed szünet. – Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. – Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások). – 2/4 ütemmutató. – Ismétlődés a zenében, ritmosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése. <p>Hallásfejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangrelációk érzékeltetése kézzel. – Énekes rögtönzés hangokkal, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal. <p>dallamfordulatok: sm, lsm, smd</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> írás-készség fejlesztése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ütem, ütemvonal, ütemmutató, dallam, dallamrajz.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8+1 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A mérő és ritmus megkülönböztetése. – A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. – Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), ti-ti (nyolcadpár), szün (negyed 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró</p>

<p>szünet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek jele. – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4. <p>Dallami elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó – Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l-d – A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal. <p>Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, hangjegy. Hangszár irányának megfigyeltetése</p>	<p>mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, ismétlőjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz.</p>

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 8+1 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); <p>kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; <p>A hangsínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar. 	<p><i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>

Formaérvék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, a hangerő változása, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	órakeret 8+2 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból. Beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is, különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar. Cselekményes és programzene hallgatása (pl. meseballett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek). <i>Gyerekdalok hallgatása</i>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.	

ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsi gyermeklakodalmas), más népek zenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérmesék királynője [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71, Szergej Prokofjev: Péter és a farkas [Petya i volk] op. 67.) – DVD-felvételekről.

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrapunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérbert

Bartók Béla: Mikrokozmosz, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

Gryllus Vilmos és Halász Judit gyerekdaljai

/Az aláhúzott zeneművek az eddig használt CD-n megtalálhatók./

<p>A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyamban az tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes löktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
---	--

ÉNEK - ZENE 2. ÉVFOLYAM

Évi: 72 óra heti: 2 óra

Készült: Az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

Témakörök	órakeret + óraszám a szabad órakeretből	összes óraszám
Zenei reprodukció – Éneklés	39 +2 óra	41
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	7+1 óra	8
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6 + 1 óra	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6+1 óra	7
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7 + 2 óra	9
Összes óraszám	72 óra	72

2. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 40+2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció, – helyes frazeálás. <p>Dalkezdés megadott hangról c’-d” hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentaton hangkészlettel).</p> <p>Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, (pentaton, hexachord hangkészlettel).</p> <p>Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).</p> <p><i>Bakonyi népdal tanulása.</i></p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Bárdos Lajos, Járdányi Pál).</p> <p>Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyszerű népdalkanonok játékos megszólaltatása csoportokban.</p> <p>Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, stafétaéneklés, kérdés-felelet, kánon, egyszerű többszólamúság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8+1 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti	

	mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ritmikai készség fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Félérték. – Ritmus osztinátó, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. – A ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). <p>4/4-es ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel.</p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. – Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, énekbeszéd. – A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége. – dallamfordulatok: rdl, mrdl, – ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor (smrdl,), dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) dó pentakord (sfmrd). – Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése más befejezéssel, énekes párbeszéd. <p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> írás-készség fejlesztése</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tempó, ritmus, ritmusérték, fél, ismétlés, ritmus, osztinátó, hangmagasság, dallamfordulat, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8+1 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkorak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. – Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: táá (félérték) és szüün (félérték szünete). – Ritmikai elemek jele. – Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). – A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése – ütemmutatók, ütemfajták: 4/4. <p>Dallami elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: ré- alsó lá. – Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: r-l. – A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal. – Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, hangjegy. Hangszár irányának megfigyeltetése. <p>Hangközlépés, hangközugrás megfigyeltetése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Négyes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, hangjegy, hangszár, hangközlépés, hangközugrás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 8+1 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorából.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy 	<p><i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p>

<p>zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. <p>Formaérvék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.</p> <p>Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>	<p>Órakeret 8+2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes</p>	

<p>zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek). <i>Gyermekdalok, népdalok hallgatása .</i> Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p>	<p>programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra: zenével</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Énekes és hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.</p>

ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenei előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek zenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérr királynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71, Szergej Prokofjev: Péter és a farkas [Petya i volk] op. 67.) – DVD-felvételekről.

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrapunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a *Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach* kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérbert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

A Muzsikás együttes és a Csík zenekar dalainak hallgatása.

/Az aláhúzott művek a jelenlegi CD-n megtalálhatók./

<p>A fejlesztés várt eredményei 2 évfolyamban a tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none">– A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.– Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.– A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, ötvonalas kotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. Megfelelő előkészítés után ilyeneket kiegészítenek, rögtönöznek.– Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
--	---

ÉNEK-ZENE 3. ÉVFOLYAM

Évi: 72 óra heti: 2 óra

Készült az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

Témakörök	órakeret + óraszám a szabad órakeretből	összes óraszám
Zenei reprodukció-éneklés	38+2 óra	40 óra
Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	8 óra	8 óra
Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	5+3 óra	8 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	5 óra	5 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	9+2 óra	11 óra
Összes óraszám	65+7 óra	72 óra

3. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 38+2 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”).</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyar gyermekdalok, népdalok, európai gyermekdalok hallás utáni tanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével</p> <p>Műdalok magyar költők verseire (pl.: Kisemberek dalai: Kodály Zoltán - Weöres Sándor, Gryllus Vilmos: Dalok)</p> <p>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból, magyar zenetörténeti táncdallamok.</p> <p>Többszólamú éneklés: kánonok, dalok ritmushangszer kísérettel (Bárdos Lajos, Kerényi György, Szőnyi Erzsébet).</p> <p>Népi gyermekjátékok: szüret, lakodalom, leánykérés, kézfogó, kapus játékok, körjátékok tanulása, egyszerűbb tánclépések fűzése</p> <p><i>Bakonyi népdal tanulása</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, hangszerkíséret

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, többszólamú ritmusimprovizáció a korábban tanult ritmusképletek felhasználásával, a 4/4-es és 2/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása, dallami improvizáció adott hangkészletben (énekhang, hangszer).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tempó metrum (2/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. – Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). <p>Dallam:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Énekes rögtönzés trichordokkal (l-sz-m, m-r-d) ritmus nélkül és szabad ritmizálással. – Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. – Harmónia és polifónia: – Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, pl.:dudabasszus. <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kérdés-felelet játék, dallamkiegészítéssel <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, 2/4 és 4/4 ütemmutató, osztinató, orgonapont, zenei mondat(forte, piano), memória, „néma” éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 5+3 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan	
A tematikai egység	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene	

nevelési-fejlesztési céljai	jelrendszerének olvasása kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek: önálló nyolcadérték és szünete, szinkópa, egész kotta és szünete – Ütemmutató, ütemfajta: 2/4 és 4/4 <p>Dallami elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó' – A pentaton, pentachord, hexachord hangsor dallamfordulatai 		<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú hallásképesség és formaérzék. Alapismeretek hangszeréről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú hallásképesség és a formaérzék fejlesztése	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tánc és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; – teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; <ul style="list-style-type: none"> – zenei memória gyakorlatok. <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése</p>

<ul style="list-style-type: none"> – hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; <ul style="list-style-type: none"> – a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; – zenei együttesek (szimfonikus zenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a gyermekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar); – formaérzék fejlesztése, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; <ul style="list-style-type: none"> – differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, leírása; – ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; – a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészek; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); <p>népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, zenekartípus, hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, staccato-legato, szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszertípus.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>	<p>Órakeret 9+2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:</p> <p>Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. <p>Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.</p>

ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók.

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok , BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Dés-Geszti-Békés: Dzsungel könyve musical

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca

Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egynemű karok

–	
<p>A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 30 dalt (20 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek változatos dinamikával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. A 2/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. <p>Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.</p>

ÉNEK-ZENE 4. ÉVFOLYAM

Évi: 72 óra heti: 2 óra

Készült az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

Témakörök	órakeret + óraszám a szabad órakeretből	összes óraszám
Zenei reprodukció-éneklés	38+2 óra	40 óra
Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	8 óra	8 óra
Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	5+3 óra	8 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6 óra	6 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	8+2 óra	10 óra
Összes óraszám	65+7 óra	72 óra

4. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 38+2 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerrel tanítással.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”).</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népdalok tanulása: változatos téma és hangulat szerint válogatva</p> <p>Bakonyi népdal tanulása</p> <p>Jeles napokhoz kapcsolódó szokásdallamok: advent, betlehemezés, újév, farsang, Gergely-járás, húsvét, pünkösöd</p> <p>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból, magyar zenetörténeti táncdallamok.</p> <p>Többszólamú éneklés: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet).</p> <p>Más népek dalainak éneklése magyar nyelven</p> <p>A Himnusz éneklése csoportosan</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal, sorszerkezet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, többszólamú ritmusimprovizáció a korábban tanult ritmusképletek felhasználásával, a 2/4-es, 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása, dallami improvizáció adott hangkészletben (énekhang, hangszer).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tempó metrum (2/4, 3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. – Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). <p>Dallam:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus oszcinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos, ill. hangcsoportos kíséret, dudabasszus) <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítése, – egyszerűbb, saját költésű népdalszerű dallam improvizációja. <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés:</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, oszcinató, dudabasszus zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, crescendo, decrescendo, memória, „néma” éneklés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 5+3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hallás utáni dal tanulása és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata</p>
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek: pontozott fél és szünet, nyújtott és éles ritmus. 		

<ul style="list-style-type: none"> – Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$. <p>Dallami elemek: belépő szolmizációs hangok: alsó ti, ti és fá hangok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. <p>Hangközök: Tiszta hangközök: kvint, kvart, prím, oktáv</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármás ütem, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; – teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; – zenei memória gyakorlatok. <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; – a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; – zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a gyermekkórus, női kar, férfi kar, vegyes kar); 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése</p>

<ul style="list-style-type: none"> – formaérzék fejlesztése, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; – differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, leírása; – ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; – a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészek; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); <p>népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek-</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, staccato-legato, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, hangszertípus, hangszercsaládok.</p>

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>	<p>Órakeret 8+2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben.</p>

<p>A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.</p>

ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. **Tehát az Apáczai Kiadó CD-i lefedik a központi követelményeket.** A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok, BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Háry János) – DVD-felvételekről is.

Wolfgang Amadeus Mozart: Varázsfuvola - meseopera

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca

Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egynemű karok

**A fejlesztés várt
eredményei a
4. évfolyam
végén**

- A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek változatos dinamikával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon).
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. A 2/4-es 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak, kérdés-felelet jellegű formaegységeket alkotnak a tanult dalok hangkészlete alapján lalázva vagy szolmizálva is.
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük.
- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.

Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.